2007

PAVEL DOLEŽEL

narozen 30. listopadu 1940 v Černé Hoře

– čtyřikrát startoval na mistrovství světa v letech 1964-1967 (nejlepší umístění 12. v roce 1967)
– šestkrát startoval v Závodě míru, kde vyhrál dvě etapy
– celkové 2. místo v Závodě míru 1965
– vítěz etapového závodu Okolo Skotska 1965
– deset let trenér československé reprezentace

– největší trenérské úspěchy
MS 1975 bronz v závodě družstev na 100 km
OH 1976 – 5. místo družstva 100 km
OH 1980 – 3. místo družstva 100 km
MS 1981 – 3. místo družstva 100 km
1984 byl jeho svěřenec Jiří Škoda vyhlášen nejlepším amatérským cyklistou světa
– trenér reprezentace Řecka 1984-1988

DOLEŽELA PROVÁZÍ CELÝ ŽIVOT CYKLISTIKA

Závod míru. Spojení těchto dvou slov vyvolávalo v minulosti u všech sportovních příznivců zvýšenou pozornost. Závod míru byl gigant. Ve své době největší amatérský závod světa. Podle výsledků v tomto květnovém etapovém závodě se posuzoval z pohledu reprezentace úspěch celé sezony. Vzdát Závod míru se rovnalo národní zradě. Výstižně popsal takovou situaci ve sportovní povídce Prokletý cyklista slavný spisovatel Ota Pavel.

Závod míru 1964, start v Oberhofu. Doležel první zleva.

Doslova pupeční šňůrou byl propojen se Závodem míru Pavel Doležel. Nikdo na světě, kromě něj, jej totiž neabsolvoval ve všech rolích. Šestkrát bušil do pedálů na silnicích mezi Berlínem, Prahou a Varšavou v sedle kola. Úspěšně. V roce 1965 skončil celkově druhý… Po skončení aktivní kariéry referoval o dění v pelotonu z novinářského vozu. Desetkrát vedl v Závodě míru v roli trenéra reprezentační tým. Ve třech ročnících projel celou trasu jako bafuňář. A když na začátku devadesátých let začal tento cyklistický kolos skomírat se čtyřmi miliony korun dluhů ekonomicky i mediálně, tak jej postavil zpět na nohy. A plných dvanáct let byl jeho ředitelem.

„Závod míru je pro mě srdeční záležitostí. Když jsem mu začal v roce 1992 vracet jeho bývalou slávu, byl skoro v troskách," vrací se Doležel na počátek své poslední role v Závodě míru. První léta pod jeho vedením vedl Závod míru pouze po českých silnicích.

„Podařilo se nám závod postupně vrátit zpět do míst, kam patřil. I do Německa a Polska. Pomohla nám spousta lidí, úředníků na krajích i v jiných institucích. Proto nemohu pochopit ty, kteří na této akci vyrostli a po revoluci pro Závod míru neznali slušné slovo," diví se i po dlouhé době Doležel některým výrokům bývalých cyklistů.

Ale u Doležela nebyl jeho jedinou náplní cyklistické kariéry rozhodně pouze Závod míru. Cyklistika mu nabídla i školu života. Poznal lidské charaktery, cizí země pohledem z cyklistického sedla i z mechanického vozu. Na kole a v autě najezdil statisíce kilometrů. Žil kočovným životem, který by ale nikdy neměnil. Potřeboval kolem sebe vzruch, nové přátele, stále nové zážitky.

Cyklista Pavel Doležel byl hlavně bojovník. Tvrdý a neúprosný bojovník. V pelotonu dostal přezdívku Toleďák. Nebo také Orel. Možná patří k sobě spojení Orel z Toleda. V sedle kola byl Doležel neúnavný dříč. Chytal nástupy soupeřů, pomáhal dohánět uprchlíky, brzdil peloton při možnosti dotažení úspěšného úniku, v němž se ocitl týmový kolega. Kapitán týmu, jenž nikdy nehledal výmluvy.

Všechny nezbytné cyklistické vlastnosti dostal do vínku už v mládí, které prožil v Černé Hoře. Pivní znalci si při vyslovení Černá Hora představí lahodný pěnivý mok. Městys, ležící 25 km severně od Brna, byl v poválečném období zapsán mezi sportovními příznivci výborným hokejem i fotbalem. Vzorem pro místní kluky byl hokejový reprezentant a ligový fotbalista Slávek Bartoň. Po jeho šlépějích se vydal o něco méně slavný hokejový útočník Karel Trtílek, vrstevník Pavla Doležela.

Třetím slavným hokejistou z Černé Hory mohl být i Pavel Doležel. Sám sice tvrdí, že jej hokej neoslovil. Neuměl prý dobře bruslit, proto mu učarovalo kolo. Ale novinář a bývalý hokejový reprezentant a obránce Komety Brno Jaromír Meixner nevěří Doleželově sebekritice. „Hrál hokej velmi dobře. Dokonce si jej vyhlédl do líhně hokejových talentů profesor Martin Strnad. Dal ale po skončení základní školy přednost kolu," tvrdí Meixner.

Kolo Doleželovi učarovalo. Přijali jej do Favoritu Brno, kde péči nad jeho sportovním růstem převzal zkušený odborník Vlastimil Bartoš. Pavel vyrůstal ve skupině společně s velkým cyklistickým talentem Břetislavem Součkem, všestranným dráhařem, cyklokrosařem i silničářem Pavlem Krejčím, Josefem Pospíšilem, Oldřichem Bednářem, Jiřím Kolářem, Miroslavem Jurkem. Kluci z této skupiny vyhrávali, co se dalo.

PAVEL DOLEŽEL

Už v jednadvaceti letech přišla Doleželovi pozvánka do reprezentace. A kromě mnoha a mnoha závodů přišly ke slovu i ostře sledované starty v Závodě míru.

První velký úspěch přišel v roce 1964, kdy Jan Smolík Závod míru vyhrál. „Tehdy neměl Smolík konkurenci. Bylo jedno, zda jel do kopce, časovku, nebo spurtoval do cíle. V pelotonu byly možná silnější týmy, ale Smolíka neměl nikdo šanci porazit," vzpomíná Doležel na úspěch svého kolegy.

O vztazích mezi Doleželem a Smolíkem se popsalo mnoho papíru. O jejich vzájemné řevnivosti, velké rivalitě. Také o tom, že pokud by více spolupracovali, tak mohli dosáhnout pronikavějších úspěchů.

„Na našich vztazích nebylo nic špatného, oba jsme chtěli vyhrávat. Honza k tomu měl větší předpoklady. Byl sprinter. Působili jsme v rozdílných brněnských klubech. Já ve Favoritu, on v Dukle. Z tohoto pohledu jsme byli soupeři. Dá se to přirovnat k rivalitě ve fotbale mezi Spartou a Slavií. Komunikace mezi námi ale byla dobrá. A dnes je výborná," odkrývá Doležel závodnické soukromí.

Sám mohl Smolíka hned v dalším roce po jeho vítězství v Závodě míru následovat. Nepodařilo se mu ale dosáhnout až na nejvyšší vrchol, jenž nabízí mnohem větší porci slávy. Na trati mezi Berlínem, Prahou a Varšavou skončil Doležel v roce 1965 druhý. Na vítězného Gennadije Lebeděva měl více než minutovou ztrátu.

„Tohoto umístění si vážím. Bylo bezpochyby jedním z mých nejlepších výsledků. Otázku rezonance Závodu míru zejména v západní Evropě tehdy mnoho lidí nedocenilo," vzpomíná Doležel. Nejlepší ze Závodu míru mířili k profesionálům. Ale nikoliv ze zemí bývalého socialistického tábora.

Toleďák se do profesionálního pelotonu nikdy nedostal. „Nepláču kvůli tomu. Taková byla doba, v níž jsme tehdy žili. Byla prostě jiná. Ale snažili jsme se dosáhnout co nejlepší výsledky. Někdy se to podařilo, jindy ne," odpovídá na otázku, zda nelituje toho, že se nenarodil do pozdější doby.

K profesionálům chtěl Doležel zamířit. O změnu svého statutu požádal v roce 1969. Dostal ráznou odpověď. Ne, zamítá se. Vedení tehdejšího ČSTV jej k profesionálům nepustilo. „Pro mě to byl signál, že už nemám jiné sportovní mety. Rozhodl jsem se, že s aktivní cyklistikou skončím," vysvětluje, proč uzavřel závodní kapitolu v necelých třiceti letech.

Život v cyklistickém pelotonu přináší spoustu historek. Zábavných. I když v podtextu bývá většinou bolest po pádu. Doležel

Závod míru 1965, Pavel Doležel v cíli v Toruni.

nebyl sprinter, přesto se mu podařilo vyhrát v Závodě míru i dvě etapy. Jednu v Praze na Slavii a druhou v Českých Budějovicích. Toleďákův přítel cyklokrosař Pavel Krejčí mu vždy rád připomene, že mohl vyhrát jen tehdy, když všichni před ním na stadionu popadali. A má z poloviny pravdu. Stalo se to při etapě v roce 1964 do Českých Budějovic.

„Tehdy vyjel celý peloton na atletickou dráhu na fotbalovém stadionu. Už si nepamatuji, zda spadl první Polák Gazda nebo Rus Kapitonov. Přes ně postupně popadal celý balík. Byl jsem zhruba na 25. místě ve skupině a už jsem stačil zabrzdit. Prokličkoval jsem mezi ležícími jezdci a najednou jsem zjistil, že jedu sám do cíle. Jako vítěz," popisuje Doležel jedno ze svých dvou etapových prvenství.

Daň za Budějovický úspěch ale zaplatil o dva roky později při etapě do Katovic, kdy odjela desetičlenná skupina uprchlíků. Doležel nechtěl čekat na spurt a 800 metrů před cílem soupeře zaskočil nástupem. Těsně před ním jel televizní vůz, který před vjezdem na stadion najednou prudce uhnul a zamířil na parkoviště. Doležel už nestačil reagovat na změnu, následovalo salto přes automobil. Zachránilo ho, že spadl do davu lidí.

Další tvrdé seznámení se zemí po pádu z kola zažil v etapě do Hradce Králové při cestě z Harrachova. Z pelotonu ujela skupinka dvanácti jezdců. Byl v ní i Doležel. „Dojížděl nás polský mladík Kozlowski. Jeli jsme z kopce a všichni před zatáčkou brzdili. Jen polský mladíček na brzdy nesáhl. Domníval se, že nás může dojet." Srazil k zemi všechny. Jako kuželky. Čtyři cyklisté museli

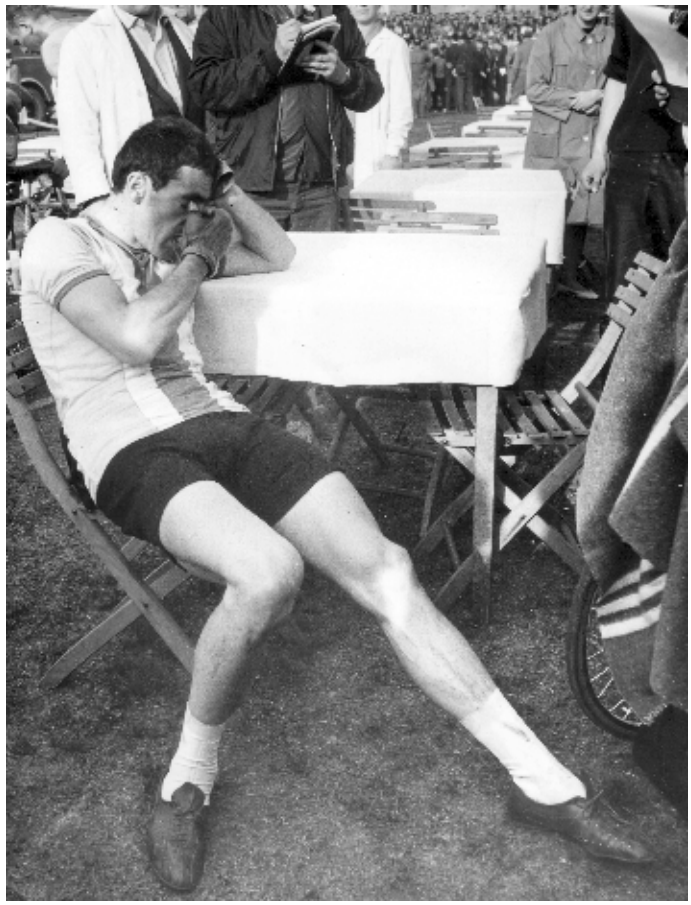

Závod míru 1965, únava v cíli etapy ve Svitu.

S Emilem Zátopkem při Závodě míru 1965 v Praze.

do nemocnice. Dva si z tohoto pádu odnesli pozůstatky na celý život. „Měl jsem tehdy štěstí. Spadl jsem do maliní a nikde nebyl pařez. Jedna haluz se mi ale i s trny zapíchla do lýtka. I když mi ji šetrně vytahoval lékař profesor Slavík, vytrpěl jsem si své."

Doslova v plenkách byl v šedesátých letech v amatérském cyklistickém pelotonu doping, který nyní tvrdě ničí profesionální cyklistiku. „Neměli jsme k povzbuzujícím látkám přístup. Pro naše předchůdce byl dopingem rum. Pro nás pivo." Alkohol byl však od roku 1967 při cyklistických závodech zakázán.

Silniční cyklistika v šedesátých a sedmdesátých letech nebyla pouze Závod míru. Doležel absolvoval kromě mnoha jiných zahraničních startů i Tour de l´Avenir a v Kanadě se zúčastnil závodu Okolo řeky Svatého Vavřince. Závod měl dvacet etap a měřil téměř 3000 kilometrů. Doležel vyhrál etapu v Montrealu a celkově skončil čtvrtý. Do sbírky úspěchů si připsal v roce 1965 vítězství v etapovém závodě Okolo Skotska.

Amatérskou Tour de l´Avenir si vyzkoušel v roce 1963. Trasa vedla po obdobné trati jako slavná Tour de France, měřila méně kilometrů. „Poprvé v životě jsme si vyzkoušeli, jak mohou být dlouhé kopce. Nevěřili jsme, že se dá jet ve stoupání plných 33 kilometrů. Výsledkově jsme neměli šanci se prosadit," vrací se Doležel k příčinám propadu na amatérské Tour. „Neuměli jsme v takovém terénu jezdit. Problémy nám dělaly místní klimatické podmínky. Chybělo nám technické vybavení. Měli jsme tehdy vzadu jen pětikolečko. Prostě hrůza." Hlavně ve dlouhých sjezdech při špatně nalepených galuskách. Po čtyřech až pěti prudkých zatáčkách se galuska smekla z ráfku a následoval pád. „Z Francie a Tour mám nezapomenutelné zážitky."

Po skončení aktivní kariéry od cyklistiky Doležel nezběhl. Tři roky působil v roli pomocného trenéra Vlastimila Bartoše ve Favoritu Brno. Potom na chvíli převzal vedení reprezentačního B týmu na závodech v Jugoslávii. A od roku 1974 už vedl plných deset let reprezentaci jako hlavní kouč.

V trenérské roli zažil hned tři generace českých cyklistů. Z první jmenuje Vladimíra Vondráčka, Vlastimila Moravce, Miloše Hrazdíru. A z té poslední z roku 1984 Jiřího Škodu, Michala Klasu, Alipi Kostadinova, Milana Jurča.

PAVEL DOLEŽEL

Lyžařská příprava v Harrachově před Závodem míru 1967 (vzadu Jan Smolík).

Prioritu měl v sedmdesátých letech na mistrovství světa i olympijských hrách závod družstev na 100 kilometrů. Disciplína, která už opustila program všech soutěží, měla na rozdíl od soutěží jednotlivců jednu jistotu. Nebyla loterií. Dalo se na ni dokonale připravit a v případě optimálního dne celého kvarteta se mohlo pomýšlet na medailový úspěch.

Na tuto tvrdou disciplínu proloženou dvěma hodinami obrovské dřiny dokázal Doležel své svěřence dokonale připravit. V roce 1975 vybojovali jeho svěřenci na mistrovství světa bronzové medaile. O rok později na olympijských hrách v Montrealu skončili pátí. „Dosáhli jsme do té doby nejlepší výsledek na olympiádě. Ale mysleli jsme si, že můžeme být ještě lepší."

Na Doleželova slova došlo o čtyři roky později na olympiádě v Moskvě. Kvarteto Michal Klasa, Vlastibor Konečný, Alipi Kostadinov a Jiří Škoda si dojelo pro bronzové medaile. Na stříbrný tým NDR chybělo této čtveřici pouhých 0,7 sekundy.

„Mohli jsme si vše vynahradit o čtyři roky později. Tehdy jsme měli ještě lepší tým. Z politických důvodů jsme se ale olympiády v Los Angeles nemohli zúčastnit," připomíná Doležel křivdu na tehdejší generaci sportovců z východního bloku.

Rok 1984 byl současně zlomový také pro Pavla Doležela. Dostal nabídku na trenérské působení v Řecku, které se chystalo na olympijské hry 1996. Řekové stoprocentně počítali, že sto let od první olympiády v Aténách nemůže žádný jiný kandidát uspět. Pochopitelně při olympiádě ve vlastní zemi také toužili uspět a nechtěli hrát druhé housle. Proto angažovali zahraniční trenéry.

„Řecko byla v té době země sportem neoraná. Pro mě nádherná doba. Byl jsem v Aténách sám, čtyřiadvacet hodin denně jsem žil jen sportem. Za čtyři a půl roku svého působení jsem poznal celé Řecko. Většinu jeho ostrovů." Cyklisté v řecké reprezentaci byli většinou studenti. Dnes jsou z nich ředitelé škol, s Doleželem se stále setkávají a mají si vždy o čem povídat.

I když už Doležel skončil i s organizováním Závodu míru, na nedostatek práce si ani v důchodu nemůže naříkat. Bez cyklistiky by nevydržel. Pustil se se svou přítelkyní do odvážného projektu. Na Českomoravské vysočině organizuje každoročně v červnu mistrovství Evropy Masters. Připravit tak rozsáhlou akci s tisícovkou startujících není snadné.

text: Jiří Pošvář, foto: archiv

RICHARD FARDA

narozen 8. listopadu 1945 v Brně

– startoval na šesti světových šampionátech v letech 1969 až 1974, jednou na zimních olympijských hrách 1972
– za reprezentaci odehrál 149 utkání, vstřelil 49 branek
– mistr světa v Praze 1972
– stříbro z MS 1971 v Bernu a Ženevě a 1974 v Helsinkách
– bronz z MS 1969 a 1970 ve Stockholmu a 1973 v Moskvě
– bronzový medailista ze ZOH v Sapporu
– mistr republiky 1966 v dresu ZKL Brno

– hráčská kariéra: žáci, dorost a muži Zbrojovka Brno – první liga sezona 1962/63, Dukla Jihlava 1963 – 65, ZKL Brno 1965 – 1974, Toronto Torros 1974 – 76, Birmingham Bulls 1976/77, Ženeva 1977/78, Curych 1978 – 80, poté hrající kouč v nižších švýcarských soutěžích do roku 1990
– v první čs. lize odehrál 12 sezon, 408 zápasů, ve kterých nastřílel 177 branek

– trenérská kariéra v extralize: Olomouc, Slavia Praha, Plzeň, Kometa Brno, Havířov, Vítkovice, Karlovy Vary, Dukla Jihlava. Ve Švýcarsku vystřídal několik klubu nižších soutěží, v Německu krátce působil v ESV Kaufbeuren, v sezoně 2005/6 trénoval polskou Osvětim a 2006/2007 italský Sterzing

RICHARD FARDA

ŠVÝCAR ZE ŽIDENIC

Má české a švýcarské občanství. Střídavě žije v Curychu, kde se v létě živí tenisem, v roli trenéra – učitele, a v zimě hokejem, většinou v Česku. Stálou adresu nemá, hokejový trenér jde tam, kde dostane angažmá. Křižuje republiku po extraligových klubech, kterých už vystřídal osm. Zatím…

K hokeji přivedl Richarda Fardu otec Eduard, v mládí tvrdý, důrazný a nekompromisní obránce fotbalových a hokejových Židenic. Později trenér v SK Židenice, Rudé hvězdě – slavné brněnské Kometě a také československé reprezentace. Bohužel, v roce 1961, v sedmačtyřiceti letech, tragicky zhynul při cestě z Bratislavy, kde sledoval ligové utkání mezi tamním Slovanem a pražskou Spartou. Nejlepší trenérská léta mohl mít teprve před sebou. „Táta byl na nás přísný nejen doma, ale také na ledě. Fungovalo to u nás jako na vojně, a to nás samozřejmě hrozně štvalo. Ale naštěstí nebyl doma moc často, jeho trenérské povinnosti byly pro nás záchranou od příkazů a kontrol. Hnal nás na sport, ale škola musela klapat, jinak bylo zle. Vzpomínám si, že o rok starší brácha Eda měl nějaké problémy ve škole a hned dostal čtrnáctidenní hokejový zákaz. Zatímco jsem chodil trénovat, musel se učit a zuřil. Táta byl také naším prvním hokejovým trenérem, ale protože v té době vedl muže Komety, chodil na žákovské tréninky jen když měl čas, podívat se, jestli trénujeme poctivě," vzpomíná na otce Richard Farda a pokračuje: „V dorostu nás trénoval Jaroslav Vostrejš a táta už jen dohlížel. Bohužel, můj vstup na ligovou scénu už v sedmnácti letech, nezažil.

Pod vedením trenéra Jiřího Chocholatého jsem odehrál za Zbrojovku sezonu 1962/63, skončili jsme mezi dvanácti mužstvy předposlední a společně s Českými Budějovicemi ze soutěže vypadli. Měli jsme trochu smůlu, zatímco Jihočeši uhráli jen katastrofální čtyři body, my jsme jich měli čtyřiadvacet, jen o čtyři méně než desátá Plzeň." Mladík Farda si v sezoně zahrál také brněnské derby proti ZKL, které vyhrály ligu s náskokem třinácti bodů před Spartou, ale žádné ‚laso´z Komety nedostal. „Ještě neměli zájem, nikdo si mě asi ani nevšimnul," přemítá po letech tehdy nadějný střední útočník a dodává: „Sestup mě netěšil, ale jak už to v životě někdy chodí, měl jsem štěstí." V létě dostal pozvánku na soustředění reprezentačního dorosteneckého mužstva do Opavy, kde ve stejnou dobu trénoval také juniorský výběr a reprezentační béčko, jehož trenérem byl v té době Jaroslav Pitner, kouč Dukly Jihlava. „V rámci přípravy se hrály také zápasy, a když měli hrát

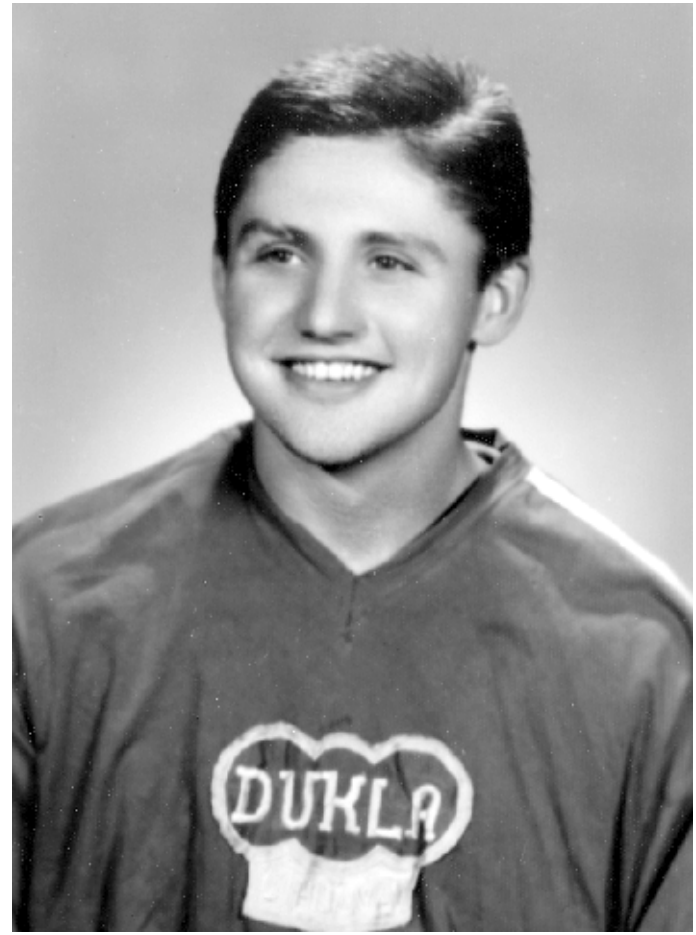

Richard Farda v dresu jihlavské Dukly.

junioři s béčkem, povolali mě z dorostu do juniorů, kterým chyběl jeden zraněný centr. Co čert nechtěl, reprezentační rezervu jsme porazili. V zápase se mně dařilo a než soustředění skončilo, přišel za mnou trenér Pitner s nabídkou, abych šel na vojnu. Byl jsem v příjemném šoku, možná se i vznášel v oblacích a jen mírně jsem argumentoval tím, že je mně teprve osmnáct let a vojnu se chodí o rok později, že s tím nebude Zbrojovka souhlasit, a co hlavně: zbýval mně rok studia na brněnském gymnáziu. Měl jsem před očima tátu, který by mně určitě nedovolil kvůli hokeji odejít ze školy před maturitou, i když si jistě přál, abych v něm byl úspěšný. Argumentoval by tím, že všechno má svůj čas, ale já jsem nechtěl čekat. Měl jsem trochu strach, že za rok by

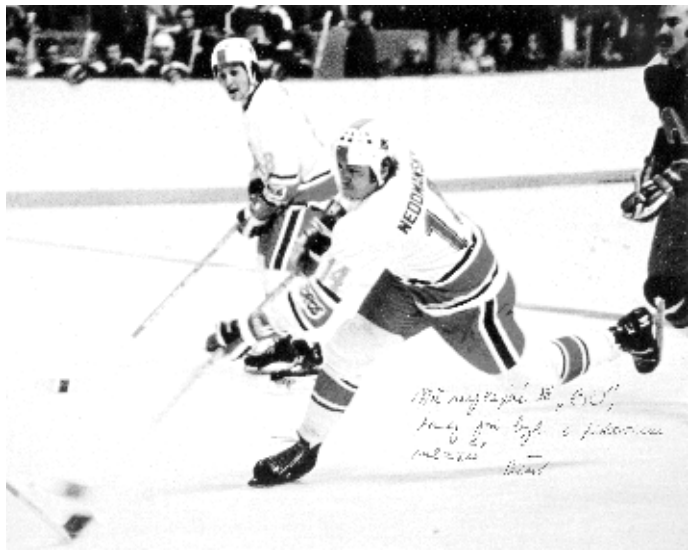

Farda, vlevo, společně s Václavem Nedomanským v barvách Toronta Torros.

Ve Švýcarsku, s bývalými hráči hráči, franouzským Kanaďanem Gastonem Pelletierem (uprostřed) a Jiřím Holíkem (vpravo).

se třeba taková šance nemusela znovu objevit. Trenér Zbrojovky Chocholatý mě sice několikrát přemlouval abych zůstal v Brně, že se budeme snažit o okamžitý návrat do první ligy, ale nějak podvědomě jsem cítil, že se klub blíží k propadlišti. Navíc, a to jsem si naštěstí uvědomoval, starší borci mě vzali mezi sebe, začal jsme s nimi chodit na pivo a kdo ví, jak by to se mnou dopadlo, kdybych zůstal." Richard Farda se v předtuše pádu Zbrojovky nespletl. V C skupině II. ligy skončila mezi osmy kluby až předposlední a po sezoně se splynula s Královým Polem, čímž definitivně opustila čs. hokejovou scénu. „Moje touha hrát nejvyšší soutěž byla veliká, zvlášť když mně trenér Pitner ubezpečoval, že si maturitu udělám v Jihlavě. No, neudělal, podařilo se mně to až za pár let znovu v Brně. Narukoval jsem do Jihlavy a dva roky strávené v Dukle pod vedením Jaroslava Pitnera mně v hokejové kariéře moc pomohly. Příprava byla náročná, vládla disciplína a měl jsem stálé místo v sestavě," vzpomíná Richard Farda na Jihlavu. V Dukle měli zájem aby zůstal natrvalo, ale Kometa už si šikovného útočníka pohlídala; vyslyšel volání domova a vrátil se do Brna.

V ZKL ho čekala tvrdá konkurence. Tým měl v sestavě čtyři střední útočníky: Vaňka, Kepáka, Bartu a Skopala, ale prosadil se hned po příchodu a byl v ligovém ročníku 1965/66 u posledního, jedenáctého titulu brněnského týmu. V dalších sezonách se Kometa stále pohybovala na špici tabulky, také zásluhou Fardy, který se stal oporou mužstva. Skončila třetí, dvakrát druhá, třetí, v sezoně 1970/71 čtyřkolovou soutěž vyhrála, ale v historicky prvním finále play off československého hokeje podlehla Dukle Jihlava, která se stala mistrem republiky. Reprezentace Richardu Fardovi tři sezony unikala, vytlačit některého ze skvělých centrů, jakými byli Golonka, Jaroslav Holík, Nedomanský, Kochta, bylo obtížné. Teprve po sezoně 1968/69 se zásluhou výborných výkonů v lize probojoval na světový šampionát ve švédském Stockholmu. Hrál sice na křídle, vstřelil jen jeden gól – Američanům, ale v národním mužstvu zůstal – už v roli středního útočníka - až do roku 1974. „Bylo to nádherných šest roků, ani jednou jsem se nevracel bez medaile. Hned na mém prvním šampionátu jsme v památných bitvách pohnuté doby dokázali dvakrát porazit Rusko (2:0 a 4:3) a k zisku zlatých medailí nám stačilo v posledním zápase turnaje remizovat se Švédy. Prohráli jsme fotbalovým skóre, nedali gól, Seveřané jeden a při stejném počtu bodů tří mužstev na nás zbyla zásluhou nejhoršího skóre jen bronzová medaile za Ruskem a Švédskem. Ale lidé nás v Praze vítali jako vítěze, a na to se nedá zapomenout. Vyhráli jsme dvakrát nad týmem země, která nás okupovala, a to bylo tenkrát víc než světové prvenství," vzpomíná Richard Farda a pokračuje: „Za rok – znovu ve Stockholmu – to bylo horší, skončili jsme sice také třetí, ale sborná nám porážky vrátila. Vrchol přišel v dubnu 1972 v Praze, kde jsme v celém tur-

naji ztratili jen bod (v prvním zápase se SSSR 3:3). V rozhodujícím střetnutí jsme Rusko o gól (3:2) porazili. Začínal jsem sice jako náhradník, až desátý útočník, centrů povolali trenéři Pitner a Kostka pět, ale rychle jsem se dostal do základní sestavy a Rusům vstřelil v každém zápase gól a navíc jeden Finům v závěrečném střetnutí turnaje. Poslední dva šampionáty v Moskvě 1973 a v Helsinkách 1974 jsem hrál v centru s pard ubickými křídly Martincem a Šťastným a šlo nám to skvěle. Oba byli techničtí hráči, rádi kombinovali, obzvlášť Láďa Martinec, a to mně vyhovovalo.Ale, všechno má konec."

Reprezentační kariéra Richarda Fardy by jistě pokračovala, jenže: „Bylo mně devětadvacet, přišel čas odejít do zahraničí a nezakrývám, vydělat peníze a zabezpečit rodinu. Společně s o rok starším Václavem Nedomanským jsme po mistrovství světa navštívili Antonína Himla, předsedu Československého svazu tělesné výchovy, kterému jsme vyložili naši představu. Myslím, že tím byl překvapený, protože už několik let – díky normalizaci – platil zákaz pro sportovce odcházet do západní ciziny. Himl zakroutil hlavou a řekl: ‚Nepřipadá v úvahu, nikam nepůjdete.´ Aby to trochu odlehčil, s úsměvem ještě dodal: ‚Máte smůlu, měli jste se narodit o pár stovek kilometrů dál na západ…' My jsme se nesmáli, bylo nám jasné, že se za tehdejší politické situace oficiálně ven dlouho nedostaneme. Už jsme nebyli nejmladší, čas nám utíkal a rozhodnutí o emigraci bylo jednoduché. Vyřídili jsme si víza do Švýcarska, naložili do aut manželky a syny – malému Richardovi bylo tehdy šest roků - a odjeli na dovolenou, která se protáhla na dlouhých šestnáct let."

Vašek Nedomanský už měl prakticky v kapse smlouvu s klubem Toronto Torros ve WHA což měla být konkurenční soutěž NHL, ale po několika letech zkrachovala. Mně se do zámoří moc nechtělo. Neuměl jsem – na rozdíl od Vaška - anglicky a také si nebyl jistý, jestli se s mým technickým pojetím hokeje a navíc při menší postavě – opět na rozdíl od Václava – dokážu mezi profesionály prosadit. Požádal jsem sice s rodinou o politicky azyl ve Švýcarsku, který jsme také dostali, ale věděl, že jestli chci hrát hokej, musím nejméně na dvě sezony do zámoří. Nic jiného totiž nezbývalo, protože pravidla evropského hokeje byla jasná: kdo odejde do zahraničí bez souhlasu mateřské země, může hrát až po osmnácti (!!!) měsících. Hned v prvním týdnu našeho pobytu ve Švýcarsku za námi přiletěli manažeři z Toronta Torros a Atlanty Flames. U Vaška to bylo jasné, mně lákal Fletscher do Atlanty v NHL a dokonce nabízel vyšší smlouvu. Přednost dostalo Toronto, kde jsem znal řadu Čechů, ale nejdůležitější bylo, že budeme

Se synem Richradem mladším.

hrát společně s Vaškem. Jak jsem předpokládal, nebylo to pro mě v zámoří jednoduché, ale dokázal jsem se prosadit. V Kanadě všechno záleží na koučovi, a to platí dodnes. Málomluvný elegán Bill Harris, bývalý vynikající útočník v NHL, který vedl v roce 1972 na mistrovství světa v Praze švédskou reprezentaci, mě třeba nechal do šestnácté minuty sedět na střídačce, když najednou zavolal: ‚Richi, jdi na to.' Byl jsem parádně ztuhlý a první protihráč mně hned sestřelil, ale Harris po utkání s úsměvem řekl: ‚Richi, hrál jsi výborně.' Měl jsem pocit, že si dělá legraci. Naštěstí pro mne ho propustili a roli kouče převzal manažer týmu, který mě měl rád. Hrál jsem centra s výbornými křídly Hendersonem a Napierem, v každém zápase jsme dávali dva, tři góly a v kanadském bodování jsem byl do čtvrtého místa v týmu. Jenže, ani jednu sezonu jsem nedohrál, dvakrát mě vyřadilo zranění kolena a jednou ramena. Po dvou letech se klub přestěhoval do Birminghamu a jeho majitel mně nabídl tříletou smlouvu, kterou jsem sice podepsal s tím, že po roce skončím a vrátím se do Evropy. Nechtěli mně pustit, dokonce nabízeli finančně lepší kontrakt, ale museli jsme do Švýcarska, aby nám nevzali azyl.

Upsal jsem se na tři roky Ženevě, která chtěla postoupit do nejvyšší soutěže, ale mužstvu se moc nedařilo a o vánocích v sedmasedmdesátém mě přestali platit s tím, že jsem pro ně moc drahý. Sezonu jsem dohrál, ale klub dal k soudu, který pro mě skončil příznivě a museli doplácet. Využil jsem dvouletou nabíd-

Tým Zetoru, Farda stojící pátý zleva.

ku Curychu a už tam zůstal. Roky sice přibývaly, ale hokej mě stále bavil a v roli hrajícího kouče jsem v nižších švýcarských soutěžích působil až do pětačtyřiceti let."

V roce 1989 se v Československu změnil režim, a to znamenalo návrat Richarda Fardy do českého hokeje. První angažmá dostal v sezoně 1991/92 v Olomouci. „Dostali jsme se do play off, ale v první kole vypadli po třech bitvách, vždy jsme prohráli jen o gól, s Kladnem. Měl jsem celkem dobrý pocit a domluvil se, že přes léto budu ve Švýcarsku a přípravu povede kolega. Když mě tehdejší manažer Hanáků Pavel Čech povolal zpět, nasedl jsem do letadla a hlásil se v Olomouci v dobré víře, že budu pokračovat. K mému údivu mně v kanceláři s úsměvem představil nového trenéra týmu: Aloise Hadamczika. Bylo to šok, pořádně jsem mu vynadal s tím, že to mně mohl říct do telefonu a odletěl jsem zpět do Švýcarska, kde jsem znovu pokračoval coby hrající trenér." Další a doposud nejúspěšnější trenérskou štací Richarda Fardy byla pražská Slavia. O vánocích v třiadevadesátém zazvonil telefon a Exbrňan Emil Šnoblt, který pracoval ve Slavii, mně suše oznámil: ‚Nástup máš okamžitě!' Pražané hráli první ligu a pod Fardovým vedením se po 57 letech vrátili mezi domácí elitu. „Bylo v tom také trochu hořkosti," vzpomíná Farda, neboť: „O návrat do nejvyšší soutěže tehdy bojovalo také rodné Brno. V základní části jsme skončili druzí za suverénním Vsetínem, nechali za sebou Brňany o dva body a v play off první ligy jsme je po třech výhrách suverénně vyřadili." V baráži s extraligovými Hradci: Královým a Jindřichovým, byli Pražané úspěšní a společně se Vsetínem postoupili do extraligy. Jenže, Fardovým asistentem byl ve Slavii bývalý reprezentant Pavel Richter, který měl slib od vedení klubu, že po sezoně tým převezme. „Když mně to oznámili, řekl jsem nashledanou a znovu zmizel ve Švýcarsku. Ovšem už v listopadu mně zavolali zpět. Mužstvu se nedařilo a staří borci, Hořava a Růžička, se bouřili, chtěli Fardu. Rád jsem se nechal přemluvit, udělali jsme šňůru deseti vyhraných zápasů, postoupili do play off, ale vypadli v prvním kole s Kladnem. Některým funkcionářům se to nelíbilo a přivedli na trenérské místo plzeňského Marka Sýkoru. Opět jsem zamával a odletěl," vzpomíná Farda s trochou hořkosti. Následovaly další trenérské štace: Plzeň, Havířov, úspěšné zachraňování Vítkovic, působení v Karlových Varech, naopak neúspěch se záchranou Jihlavy a také Brna „V Kometě bych rád zůstal i v nižší soutěži, po letech byl doma, ale s ohledem na finanční možnosti klubu jsme se nedohodli na smlouvě. Možná se jednou do Brna vrátím," říká s trochou nostalgie Richard Farda.

text: Jaromír Meixner, foto: archiv

KAREL KROUPA

narozen 15. dubna 1950 v Brně

– československý reprezentant
– v národním týmu odehrál 21 zápasů, vstřelil 4 góly
– člen Klubu ligových kanonýrů, se 118 trefami byl až do roku 2006 nejlepším střelcem dlouhé brněnské historie, překonal ho až René Wagner
– první ligový gól dal 29. srpna 1971, stý 12. března 1980, oba samozřejmě v dresu Zbrojovky Brno
– Fotbalista roku 1977
– dvojnásobný nejlepší střelec československé ligy, v sezoně 1977/78 kraloval s 20 zásahy, o rok později mu ke koruně Krále střelců stačilo 17 branek

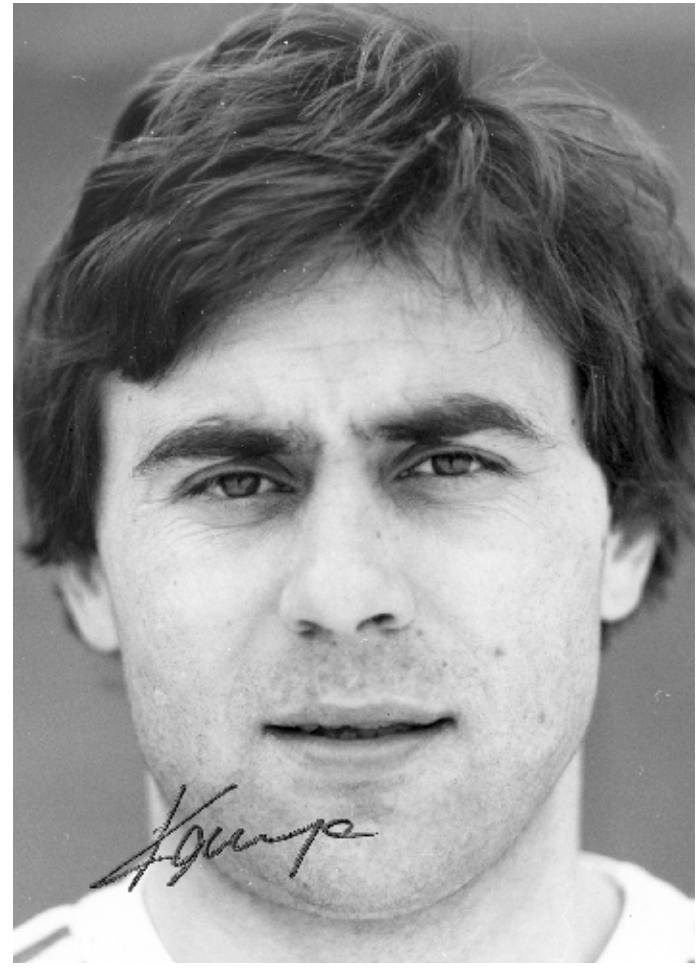

KANONÝR A ZACHRÁNCE

Žádný jiný fotbalista slavné brněnské historie, a že jich bylo, se nemohl za dobu své aktivní kariéry pyšnit takovou popularitou a takovým zájmem fanoušků, jako právě on. „Karel není člověk, Karel je Bůh," skandovali teenageři a nejen oni na tribunách na stání stadionu za Lužánkami. „Jo, to už je třicet let," zasní se Karel Kroupa u kávičky v hotelu Boby v těsném sousedství stadionu, kde on a celá parta jeho spoluhráčů pod vedením Josefa Masopusta vybojovala pro Brno jediný titul mistra republiky. Psal se rok 1978…
Ještě o rok dříve se Karel Kroupa dočkal i největší individuální pocty, jaké v té době mohl dosáhnout. V roce 1977 se stal Fotbalistou roku v ČSSR. Považte, v konkurenci Panenků, Veselých, Nehodů, Ondrušů, Čapkovičů a dalších mistrů Evropy z Bělehradu to bylo vyznamenání jako hrom.

Kdysi o něm napsali, že kanonýrem se stal z donucení. To proto, že ho to více táhlo do zálohy. Doma, v rodných Bosonohách, jen kousek od staré trati Velké ceny. Tady dělal první fotbalové krůčky, tady se formoval pozdější kanonýr, jehož Brnu záviděla celá republika.
Záloha, to bylo jeho. Udělat kličku, pomazlit se s míčem, podržet ho. Zvednout hlavu a nahrát lépe postavenému spoluhráči. To byla Kroupova parketa mládí, kdy se přesunul z Bosonoh do Královopolské strojírny a teprve potom do Zbrojovky. A v ní už jako dorostenec dostal první pozvánku do reprezentace své věkové kategorie.
Narukoval do Dukly Tábor, která tehdy hrávala druhou ligu. Ale sešel se tam s několika výbornými fotbalisty, připomeňme třeba Zdeňka Rygela a Rostislava Vojáčka z Ostravy a také Josefa Pešiceho, který se později stal Kroupovým spoluhráčem ve Zbrojovce. „Pepa byl snad jediný Pražák, který kdy do našeho týmu zapadl," pochvaluje si parťáka z tehdejší doby.
A jakoby mělo na Kroupův střelecký vzestup vliv jakési souznění duší mezi ním, Pešicem a Karlem Jarůškem. Kroupa se vysunul na hrot, blíž brance, blíž ke gólům. A blíž ke slávě, slušelo by se dodat. Tato trojice se stala základem úspěšného týmu, který to pak dotáhl až k titulu. „Byla radost s nimi hrát, někdy se až trenér Masopust zlobil, že nechceme nikomu půjčit balon," usmívá se při vzpomínkách na slavnou éru.
„Jí bych ale nechtěl, aby se v souvislosti s titulem hovořilo jen o mně a pár spoluhráčích," říká a pak sype z rukávu jedno jméno za druhým. Jednoho mistra "78" vedle druhého. Tady jsou: „V brance Hron, Eda Došek a jako trojka Kubíček, v obraně Mazura, Václavíček, Dvořák, Klimeš, Petrtýl, Pospíšil. V záloze Kotásek, Jarůšek, Pešice, Svoboda, Libor Došek, v útoku se mnou Kopenec, Janečka, Bureš a Hajský. Snad jsem na nikoho nezapomněl."
To už bylo v časovém horizontu, kdy trenér Vladimír Havránek posunul brněnský tým od tradičních sestupových starostí ke špici tabulky. Pak přišel Josef Masopust a dílo dokonal. I pro Karla Kroupu to byl kouč, který osudově ovlivnil jeho fotbalový život a další kroky. A trvalo to čtyři krásné roky.
„Právě Masopust poznal, co potřebuji a nechal mně na hřišti volnost," vzpomíná Karel na velké fotbalové umění nejlepšího hráče Evropy 1962. „Vždycky jsem se na tréninku těšil na chvíli, kdy budeme hrát na dvě. Co on jen uměl s míčem! Kdyby začal trénovat, mohl sám hrát ještě ligu. Moc mně imponoval a já se mu snažil alespoň v něčem přiblížit," pěl tehdy Kroupa ódy na Masopusta.
Jaro 1978, to už je legendami opředené období. Nejen pro Kroupu, ale pro celé Brno. Když zakřičíte „Masopust" jako ozvěna se ozve „titul." „Teď jsem zrovna někde četl staré statistiky, že za Masopusta jsme odehráli za Lužánkami 60 zápasů a prohráli jsme jen jednou," počítá.
Byla to ovšem porážka, která stejně nesla pečeť vítězství. Zbrojovka v posledním zápase ročníku 1977/78 hostila doma Duklu Praha a před beznadějně vyprodaným a policejně uzavřeným stadionem za Lužánkami podlehla 0:1. Nic to nezměnilo na faktu, že Brno mělo titul v kapse. „My jsme si ho zajistili kolo před tím v Trnavě. Takže si všichni dovedou představit, jak vypadal trénink během dalšího týdne, když jsme pořád jenom slavili," vzpomíná kanonýr, který v onom památném zápase s Duklou z penalty jen orazítkoval tyč.
Věhlas jeho kanonýrských schopností se i přes tehdejší železnou oponu dostal do slavného řeckého klubu AEK Atény, odkud přišla na tehdejší poměry velmi lukrativní nabídka na Kroupovo angažmá. „Souhlas k odchodu do kapitalistické ciziny jsem ale nedostal," lituje dodnes, že nemohl mimořádné fotbalové schopnosti uplatnit na jihu Evropy.
Z dnešního pohledu se zdá být nepochopitelné, že mu odchod do zahraničí zakázaly sportovní úřady. Monopol na přestupy ven tehdy vlastnil Pragosport, který si také účtoval pěkná procenta provize, daleko větší, než současní manažeři předních fotbalistů. Jenže k tomu, aby někdo mohl odejít do ciziny byl třeba souhlas „strany a vlády." A Kroupa se do norem nevešel. Chybělo mu dvacet čtyři ligových zápasů a devět reprezentačních.

KAREL KROUPA

Karel Kroupa (pátý zleva) na oslavě zisku Fotbalisty roku 1977.

Až na sklonku kariéry mohl alespoň na chvíli kopat v nižších rakouských soutěžích a přilepšit si pár stovkami šilinků.

Tady by se mohla napsat za Kroupovým fotbalovým životem tečka. Jenže nenapíše. Naštěstí pro celý brněnský fotbal. Nebýt totiž obrovského patriota a věrného klubisty, nemusel by vrcholový fotbal v našem městě vůbec existovat. Karlu Kroupovi náleží právem přídomek zachránce brněnského fotbalu.

V době revolučního kvasu, po sametové revoluci na začátku devadesátých let minulého století, byl Kroupa už jako manažer klubu u toho, když se dělil majetek tělovýchovného kolosu TJ Zbrojovka Brno. Delimitační protokol se říkalo té smlouvě. Tímto právním aktem – za Kroupova vydatného přispění – získal fotbalový klub majetek v hodnotě sedmdesáti milionů korun. „Do funkce manažera mě tehdy navrhl generální ředitel Zbrojovky ing. Trnka a vše schválila valná hromada," vzpomíná Kroupa na dobu své inaugurace na důležitý post.

„Šéf fabriky ing. Trnka mi ale hned naznačil, že budoucnost klubu nebude spjata se Zbrojovkou. A tak se i stalo. Noví akcionáři fabriky neměli o fotbal zájem a nedali na něj ani korunu, takže jsme po mnoha letech upustili od názvu Zbrojovka," vzpomíná Kroupa na to, jak po dvou letech zmizel zažitý název v propadlišti dějin.

Klub tedy měl majetek v podobě stadionů, ale zase chyběly prostředky na činnost. Nikoliv na dlouho. Karel Kroupa totiž oslovil podnikatele Lubomíra Hrstku, který už za komunistické éry provozoval na soukromo posilovny. „Znali jsme se z hokeje, vždyť Kometa hrávala hned vedle na zimáku. Slovo dalo slovo a Luboš se zapojil do práce ve fotbalovém klubu," říká Kroupa.

Klub v té době definitivně přešel k názvu FC Boby Brno (podle přezdívky Lubomíra Hrstky) a Kroupa v něm hrál neodmyslitelnou roli manažera. V počátcích dokázal především najít společnou řeč se svérázným Hrstkou a usměrnil ho tak, aby to prospívalo fotbalu. „Mezi námi existovala jasná dohoda, že Luboš Hrstka se nebude plést do ryze fotbalových záležitostí," tvrdí Kroupa.

„Hrstka vstoupil do klubu v době, kdy se tady hrávala druhá liga. Na rozjezd přispěl částkou tří milionů korun. A to byla polovina tehdejšího rozpočtu," upřesňuje Kroupa tok financí do fotbalu. S Hrstkovým majetkem v zádech a s Kroupovými možnostmi na poli manažerském, začal fotbal v Brně vzkvétat. „V roce 1993 se dokončila stavba Boby centra a tehdy bylo celé podnikatelské okolí Lubošovi Hrstkovi nakloněno. Takový kolos byl ojedinělý v celé republice a všeobecně se vědělo, že fotbal k němu neodmyslitelně patří. Proto bylo shánění prostředků na činnost mnohem snazší. Opustili jsme od služeb různých agentur, které za získání sponzora chtěly tučné provize a šli jsme vlastní cestou," popisuje Kroupa, jak to tehdy chodilo.

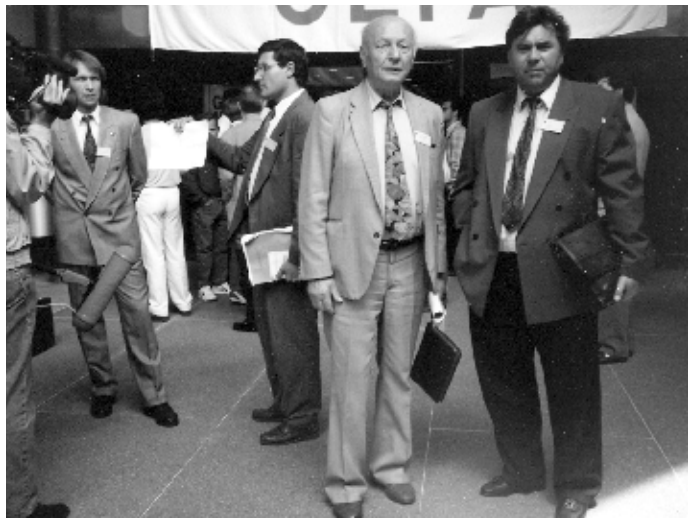

Karel Kroupa v Ženevě při losování poháru UEFA s vedoucím týmu dr. Fialou.

Karel Kroupa při rozhovoru s Josefem Pešicem.

V roce 1993 hrál klub finále Českého poháru a po porážce s mistrovskou Spartou měl tu čest jako poražený finalista hrát PVP. Do Brna přijel slavný Leverkusen. Pak vybojovalo Brno ještě třetí místo s Petrem Uličným, v roce 1996 s Karlem Večeřou, v Brně pak hrál Rapid Vídeň, v jehož dresu kopal odchovanec Wagner. „To byly pro mě jako manažera jedny z nejkrásnějších let," lebedí si při vzpomínkách Kroupa.

Brno žilo fotbalem, chodily na něj desetitisíce fanoušků a začalo se srovnávat s rokem 1978, kdy tehdy Karel Kroupa a spol. vybojovali titul mistra republiky. „To porovnání bylo jen zdánlivé. Byla úplně jiná doba," nechce Kroupa srovnávat tato období.

Má pravdu. Byla to jiná doba, doba plná finančních kolotočů, majetkových čachrů a příživníčků, hodlajících si přihřát svoji polívčičku na fotbalu. Jak rychle se Brno začalo drát nahoru, tak rychle začalo zase padat. Krize dolehla i na Hrstkovo impérium. „Napřed starosti nebyly vůbec. Pak byly tak malicherné, že nestály ani za řeč. Těžko začalo být v roce 1997. Podzim jsme ještě dohráli, ale problémy finančního rázu se začaly kupit," říká vážně Kroupa.

Do této doby spadá také první velká osobní krize mezi Kroupou a Hrstkou. Konec Karlova účinkování v brněnském fotbale se zdál být neodvratný a hotový… „Když spolu dva funkcionáři sedí za jedním stolem šest let, vzniknou zákonitě třecí plochy. Já jsem absolutně nesouhlasil s prodejem Michala Kolomazníka do Teplic. Pohádali jsme se, nemluvili jsme spolu, ale hlavním důvodem neshod byl vyhazov trenéra Karla Večeři. S tím jsem vůbec nesouhlasil, nicméně Hrstka si prosadil svou" říká dnes. Namíchnutý Hrstka uvažoval o tom, že zruší funkci manažera, do Brna chtěl přivést trenéry z Prahy, dokonce jednal se Strakou a Jarolímem. Nedohodl se…

Nebyl to však Kroupa, kdo v brněnském fotbale skončil. Naopak. Lubomír Hrstka se dostal do vážných ekonomických problémů, byl vyšetřován policií a skončil na čas ve vězení. Karlovi Kroupovi tak zůstal na krku celý klub, který se nakonec dostal do konkurzu. A zde sehrál Kroupa další významnou roli, stal se totiž podruhé zachráncem brněnského fotbalu.

V lednu roku 2000 byl totiž na FC Boby sport vypsán konkurz, o který se „postaraly" hlavní věřitelé – bankovní ústavy. Na jedné straně to byl pro celé Brno šok, ale na druhé zřejmě jediná cesta k tomu, jak skomírající FC Boby zachránit a s novými majiteli vykročit na novou cestu.

„Klub se dostal do nejhorší situace za dobu své existence," řekl v té době manažer Karel Kroupa. V kuloárech se totiž proslýchalo, že cena za klub se pohybuje řádově kolem třiceti milionů korun. A na tuto relativně nízkou cenu dobře slyšeli majitelé tehdy silných fotbalových subjektů – pražské Sparty, uherskohradišťského Synotu či Jablonce. Klidně by klub koupili, z prodeje hráčů by dostali bohatě zpět vynaložené investice, ještě by jim zbylo a pak by celé fotbalové Brno uložili k ledu.

Tohle nebezpečí dobře vnímal i Karel Kroupa, považovaný v devadesátých letech za velmi silného a vlivného funkcionáře v ce-

KAREL KROUPA

lém českém fotbale. „Nezůstal jsem v klubu sám, jak by se mohlo zdát. Silné pomocníky jsem měl v Radkovi Bělákovi a Jarce Doškové, i oni hodně přiložili ruku k záchraně fotbalu v Brně," nechce Kroupa nechat všechno jen na sobě.

Jeho rukopis byl čitelný v tom, že se „zasloužil", aby se do konkurzu přihlásila i firma Stavoartikel, která tehdy participovala v Drnovicích. A ta se také stala novým majitelem FC Boby, které okamžitě a zde dne na den změnilo název na FC Stavoartikel Brno. A Karel Kroupa? V klubu zůstal jako manažer, i když o hlavní porci práce se tehdy začal starat nový klubový ředitel Vladimír Krejčí. „Měli jsme tehdy velmi dobrý tým. Po konkurzu se uklidnila situace v kabině, začaly včas chodit výplaty a pozitivní klima se promítlo do tabulky. Skončili jsme v lize čtvrtí," přibližuje manažer.

Na jaře roku 2000, jako sportovní manažer Stavoartikelu oslavil Karel Kroupa také padesáté narozeniny… Ale po nich už začínal funkcionářský věhlas a hlavně síla Kroupovy moci upadat. Noví majitelé si začali klub řídit podle svých vlastních představ, včetně přestupové politiky. Na služby zkušeného fotbalového šíbra nereflektovali.

Začátkem března roku 2005 se Kroupa definitivně rozloučil s fotbalovou funkcionařinou v Brně. „Kopačky" mu tehdy dalo představenstvo klubu v čele s Vlastimilem Sehnalem. Stal se pro klub, v němž prožil téměř celý svůj fotbalový život, nepotřebným. Nikdo z vedení mu tehdy ani nepotřásl rukou a neřekl: „Karle, díky." Trpkost loučení v něm zůstala…

Bez fotbalu ovšem Kroupa nezůstává ani v době, kdy vstupuje do Síně slávy města Brna. „Vždyť už to bude skoro třicet let, co koučuji Bolkovu jedenáctku," usmívá se Kroupa. „A v této pestré společnosti sportovců a umělců je mně výborně. A to se těžko změní." loučí se.

text: Jan Hrabálek, foto: archiv

VÁCLAV PANTŮČEK

narozen 24. listopadu 1934 v Mikulově
zemřel 21. července 1994 v Brně

– účastník 7 světových šampionátů 1954 – 1958, 1960 a 1961
– dvakrát startoval na ZOH: 1956 a 1960
– stříbrná medaile z MS 1961 a titul mistra Evropy v Ženevě a Lausanne
– bronz z MS 1955 v Německu a 1957 v Moskvě
– v reprezentaci odehrál 92 utkání a vstřelil 48 branek
– sedminásobný mistr republiky: 1957 - 58 a 1960 - 1964 v dresu Rudé hvězdy a ZKL Brno

– hráčská kariéra: 1944 – 1955 SK Královo Pole, 1955/1956 Sparta Praha, 1956 – 1964 Rudá hvězda (ZKL) Brno
– v první lize hrál 12 sezon, 237 zápasů, ve kterých nastřílel 219 branek
– nejlepší ligový střelec 1957/1958 s 17 brankami a 1960/61 s 35 góly
– člen Klubu hokejových střelců s 267 brankami

– trenérská kariéra: 1965 – 1968 Královo Pole, 1968/1969 Rosenheim (Německo), 1969/1970 Celje (Jugoslávie), 1970 – 1975 a 1978 – 1983 Ingstav Brno, 1975 – 1978 Žilina, 1983 – 1985 Liberec

VÁCLAV PANTŮČEK

TÉMĚŘ NEOMYLNÝ STŘELEC

Václav Pantůček patří mezi legendy brněnského a československého hokeje. Bohužel, po těžké nemoci opustil v roce 1994, v nedožitých šedesáti letech, předčasně hokejový svět. Do Sportovní síně slávy města Brna vstupuje in memoriam s vizitkou vynikajícího středního útočníka, střelce a také bojovníka, který také i díky této vlastnosti, musel ve třiceti letech ukončit aktivní kariéru.

S hokejem začínal v žácích SK Králova Pole na ledě pověstné Kadetky a v létě ho táta Pantůček vodil na tenisové kurty, což byla tehdy častá kombinace obou sportů. Už v mládežnických kategoriích bylo jasné, že se rodí centr s mimořádnými střeleckými vlastnostmi. Jednou Královu Poli a třikrát výběru Brna pomohl k republikovému vítězství v mistrovství dorostu a v sezoně 1952/53, v osmnácti letech, už hrál první ligu za muže. V šestnácti zápasech nastřílel sedmnáct branek a potvrdil, že s překonáváním soupeřových brankářů nebude mít problém. Miloslav Havlát, jeho tehdejší spoluhráč na jeho příchod vzpomíná: „Objevil se sebevědomý a řečný vtipálek, který byl pro každou špatnost, jež se v kabině a na cestách odehrávala. Vstup mezi matadory mu nedělal potíže, měl přirozenou herní inteligenci, z tenisu silné zápěstí, což mu pomáhalo při střelbě, kterou na své mládí zvládal opravdu dokonale."

Když na jaře 1953 vznikla v Brně Rudá hvězda, opustili Královo Pole Olejník s Bubníkem, za rok je následovali Vaněk a Scheuer, ale Pantůček zamířil v roce 1955 překvapivě do pražské Sparty. Proč? Pamětníci udávají dva důvody: Otec Pantůček si přál, aby syn hrál nejen hokej, ale také po maturitě studoval vysokou školu a Vašek si vybral fakultu tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy, protože o něho měla zájem Sparta. S jejím šéfem, Vladimírem Zábrodským, se potkali na světovém šampionátu 1954 ve Stockholmu, kam Vladimír Bouzek, tehdejší trenér reprezentace a také Králova Pole, dvacetiletého mladíka poprvé povolal do národního dresu. Za rok hrál Pantůček na mistrovství světa v Německu se Zábrodským v jednom útoku a v létě už byl ve Spartě. Karel Gut, dlouholetý obránce Sparty a reprezentace, který byl v obou týmech Pantůčkovým spoluhráčem, na něho rád vzpomíná: „Vašek byl milý kluk a pohodář, který skvěle zapadl do Sparty i národňáku. Stále se smál, byl nekonfliktní a s každým dokázal bez problémů komunikovat. K tomu uměl perfektně hokej, hlavně střílet góly a když po roce odešel, v partě nám chyběl.

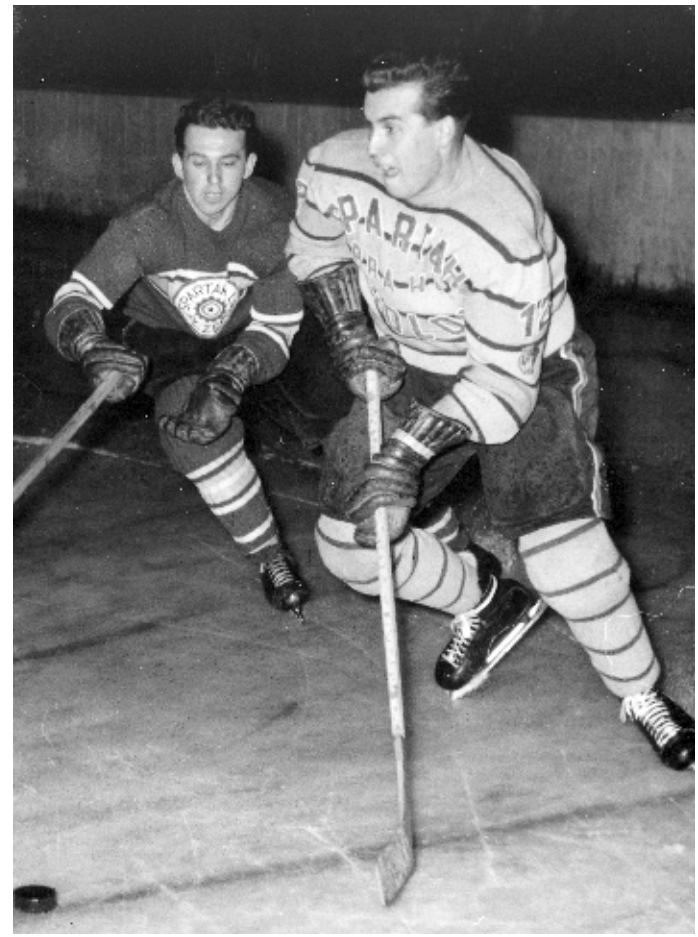

Václav Pantůček v dresu pražské Sparty.

S námi staršími měl jediný malý problém: co se pamatuji, nikdy si nedal ani hlt piva, až nám s tím byl protivnej…"

Naštěstí pro Brno vydržel Pantůček ve Spartě, byť nastřílel v devatenácti zápasech jedenáct branek, jen jednu sezonu. V létě 1956, po neúspěchu čs. reprezentace na mistrovství světa a současně olympijských hrách v italské Cortine d'Ampezzo, kde náš tým skončil až pátý, se vrátil do Brna a narukoval do Rudé hvězdy. Ve zmíněné Cortině, která se na dlouhé roky stala v našem hokeji synonymem pro velký neúspěch, hrál Pantůček se Zábrodským dokonce na pravém křídle, přičemž na levém se střídali obránce Bacílek a další střední útočníci Bartoň či Klůc. Levák na pravém křídle, to bylo tehdy nezvyklé, nepoužívané, ale trenér Bouzek měl v

V barvách Rudé hvězdy v souboji s kladenským Přemyslem Hainým.

Reprezentační trénink, vlevo ostravský Václav Bubník.

sestavě jen dvě pravá křídla, Vlastimila Bubníka a Návrata. Musel improvizovat, a to spolu s dalšími potížemi přispělo k nečekanému debaklu. Pantůčka mohlo snad jen potěšit, že ho v našem tisku chválil za bojovnost ruský trenér Tarasov.

Ladislav Olejník, také odchovanec Králova Pole a dlouholetý Pantůčkův spoluhráč, který žije 39 let v Německu, si vybavuje nepříjemnou událost spojenou s jeho příchodem do Komety: „Ani po jedenapadesáti letech se nedá zapomenout," říká a pokračuje: „Na rozloučení s civilem pořádal Vašek sešlost v bytě rodičů, kde jsme klábosili, trochu popíjeli a poslouchali Svobodnou Evropu, protože otec Pantůček, bývalý textilní živnostník, který si také ‚vyzkoušel´ jáchymovský kriminál, neměl pochopitelně stávající režim v oblibě. A tak když se z rádia nesly zprávy o začínajících událostech v Maďarsku, živě jsme je v souhlasném tonu komentovali: snad to přijde také k nám, komunisti skončí a podobně. Byli jsme parádně odvázaní a zaznělo toho na jejich adresu hodně. Tím to bohužel neskončilo. Jeden z nás si totiž nedával pozor a pustil si pusu na špacír před neznámým člověkem – estébákem. Za pár dnů si nás, kteří jsme byli u Pantůčků, pozvali do bohunické věznice k výslechům, které se několikrát opakovaly a měli jsme při nich pořádně nahnáno. Vyhrožovali nám, že skončíme s hokejem, že půjdeme před soud a teprve na zásah z vyšších míst všechno skončilo. A mám takový dojem, že Vašek měl nějaký čas potíže v reprezentaci, na určitý čas ho z ní v této souvislosti vyřadili. Ještě dnes, zvlášť když si v této souvislosti vzpomenu jak skončili Modrý, Roziňák, Konopasek, Gusta Bubník, Kobranov a další, mně z toho běhá mráz po zádech."

Pantůček přišel do Komety s pověstí výborného střelce a hned nahradil v centru prvního útoku zkušeného Slavomíra Bartoně. Už nežijící trenér Vladimír Bouzek věděl, zařazením Pantůčka mezi Bubníka a Dandu zvýší střeleckou produktivitu této formace, což se stoprocentně potvrdilo. Pantůčka znal z Králova Pole, oceňoval jeho styl hry středního útočníka a především málokdy vídanou vlastnost: umění pracovat s hokejkou v prostorách před soupeřovým brankářem. Mladým centrům říkal: „Sledujte ho jak se stále pohybuje s hokejku pevně položenou na ledě, hledá si prostor ke střelbě a navíc čepelí ukazuje spoluhráčům, kam mu mají poslat puk, čímž jim přihrávky nesmírně usnadňuje. A tím,

VÁCLAV PANTŮČEK

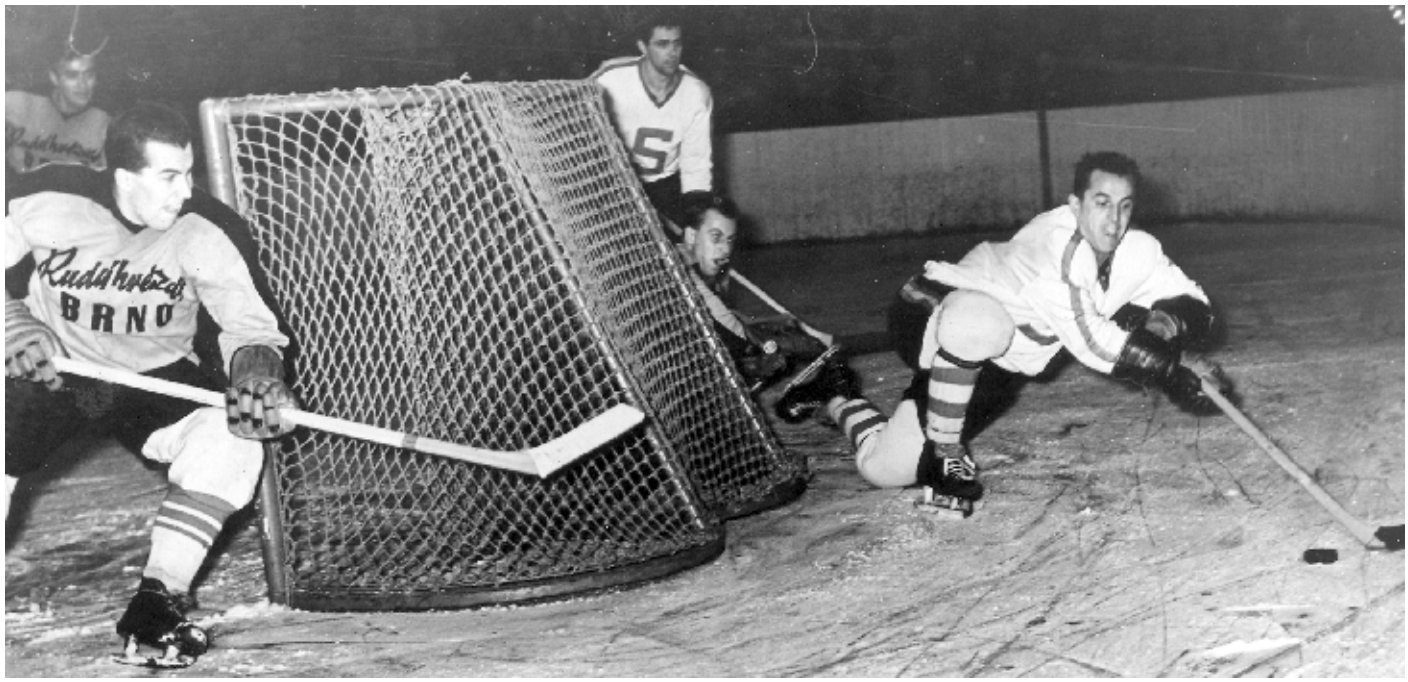

V utkání proti pražské Spartě, Pantůček vlevo, s pukem Roziňák.

že ji má ‚přilepenou' na ledě zrychluje střelbu a gólmani mají menší šanci." Vašek měl téměř neomylný střelecký instinkt, dokázal okamžitě zpracovat nahrávku a střelou zápěstím sázel puky do sítě soupeřů. Někteří jizlivci z řad spoluhráčů sice občas tvrdili, že se o hokejku po vyčerpávající jízdě do soupeřovy třetiny také opírá, ale to Vašek s lehkostí odrážel, nebylo totiž radno se do něj strefovat. Ještě jednou Ladislav Olejník: „Vašek byl obdařený rychlým jazykem, všechno věděl, znal, do všeho kecal a málokdy ve slovních soubojích prohrával. Na mušce měl s oblibou Slávka Bartoně, uznávaného stařešiny mužstva, dobráka a také velkého diskutéra. Jednou, když znovu do Slávka rýpal, dostal od něj nečekaně nenápadnou otázku: ‚Když jsi tak chytrej, řekni mně, jaký je rozdíl mezi krávou a hamrlinkou.' Všichni jsme v kabině, v předtuše nějaké kulišárny, zpozorněli, jen rychlomluvka a vševěd Vašek netušil, že se řítí do pasti. Aniž by přemýšlel, bleskově vyplálil: ‚To bych napřed musel vědět, co je to hamrlinka.' Na to Sláva čekal a odpověděl: ‚To je takovéj… jako jseš ty!' Řvali jsme smíchem, Vašek věděl, že naletěl a pořádně ho to štvalo, zvlášť když jsme mu to ještě dlouho připomínali. Mělo to však blahodárný efekt, už si nikdy na Slávka Bartoně nedovolil. Pochopil, že s ním prohrál. Byl to výborněj kluk."

Václav Pantůček patří k brněnské hráčské generaci, která byla úspěšná a slavná na domácím ledě, ale na velký úspěch v podobě zlaté medaile na světovém šampionátu nikdy nedosáhla, byť řadu let tvořili hráči Komety základ reprezentace. V sezoně 1957/58 získalo mužstvo čtvrtý mistrovský titul, Pantůček se stal se 27 brankami ve 22 ligových zápasech nejlepším střelcem soutěže, ale na šampionátu v norském Oslo skončil národní tým čtvrtý a brněnský kanonýr zaznamenal v sedmi utkáních jen dvě branky. O rok později Kometa ligu pod vedením trenéra Eduarda Fardy, který vystřídal Vladimíra Bouzka, nevyhrála. Triumf přenechala Kladnu a Pantůček se ani nedostal do týmu trenéra Vlastimila Sýkory (Brňanů hrálo v Praze pět, pozn. autora), jenž vedl čs. mužstvo na šampionátu v Praze k bronzové medaili. Václav Pantůček se také zúčastnil v dějinách našeho hokeje první zámořské „expedice" do Spojených států na mistrovství světa a olympijské hry, po kterém následovalo turné po kanadských městech. V Kalifornském Squaw Valley si tým trenérů Eduarda Fardy a Ladislava Horského o proti Cortině před čtyřmi roky o jednu příčku polepšil a skončil čtvrtý. Žádná sláva, spíš další olympijský neúspěch, i když Václava Pantůčka mohlo těšit, že byl s pěti brankami naším nejlepším střelce ve finálové skupině šesti mužstev. Jak komentoval zámořskou misi po návratu Václav Pantůček pro deníky

Mladá fronta a Svobodné Slovo dokládají výstřižky z alba, které vedl synovi jeho otec: „Myslím, že bylo možné abychom skončili třetí, nebo dokonce druzí. Domnívám se, že ve srovnání s předcházejícím pražským šampionátem byla výkonnost reprezentací Kanady a Sovětského svazu o něco slabší. Měli jsme smůlu na brankáře. Nadrchal i Dvořáček (gólman Pardubic), zůstali daleko za výkony, které podávali v lize. Doma byli nejlepší, ale na olympiádě jejich forma poklesla. Zranění oka, která Nadrchala potkalo (v přípravném utkání před zahájením turnaje v St. Paulu proti mužstvu Minnesotské univerzity mu soupeř hokejkou poranil oční rohovku), bylo jistě příčinou jeho nezdarů. Jeho samého to mrzí nejvíc. Určit, který brankář je momentálně v lepší formě, bylo za těchto okolností uměním. Můj názor na poslední třetinu zápasu s Američany (naši vedli po čtyřiceti minutách hry 4:3, ale v poslední části zápasu inkasovali šest branek a prohráli 4:9)? Při vyloučení Rudy Potsche padly tři góly a mám-li být upřímný, musím říct, že jsme v té době nevěděli, kde nám hlava stojí. Byla to chvilková deprese, která rozhodla o naší porážce."

Největší úspěch s reprezentací slavil Pantůček při svém posledním světovém šampionátu, v březnu 1961 ve švýcarských městech Ženevě a Lausanne. Turnaji předcházela smutná událost, tragická nehoda reprezentačního kouče Eduarda Fardy, který zahynul při cestě z Bratislavy, kde sledoval utkání mezi Slovanem a Spartou. Kdo na jeho místo? Žádnému z renomovaných trenérů se převzít národní mužstvo nechtělo a ani hráči se do týmu nijak nadšeně nehrnuli. Naštěstí se našli se dvě, dosud ne příliš známé hokejové osobnosti, předseda ústřední trenérské rady Zdeněk Andršt a předseda metodické komise Vladimír Kostka, kteří tým narychlo převzali. Před odletem do Švýcarska si musela výprava vyslechnout například tato slova: „Ať porazíte alespoň Finy a vrátíte se s pátým místem!" S větším úspěchem totiž nikdo nepočítal. Jenže, tým se skvělým ostravským Mikolášem v brance a na ledě vedený kapitánem Vlastimilem Bubníkem, vyhodnoceným vedením turnaje jako nejlepší útočník, se lepšil zápas od zápasu. Porazil 6:0 Finsko, USA 4:1, SRN 6:0, SSSR 6:4, remizoval s Kanadou 1:1, vyhrál nad NDR 5:1 a se Švédy 5:2. Václav Pantůček byl opět střelecky při chuti, společně s Bubníkem a Vlachem zaznamenal čtyři branky, přičemž ta vítězná do sítě ruského gólmana Činova, vešla do historie. Po dramatickém průběhu jsme vedli 5:4, soupeř se zoufale snažil vyrovnat, ale těsně před koncem pojistil výhru střelou přímo z buly Václav Pantůček. Jako jediní jsme v turnaji sebrali bod Kanadě, při stejném počtu bodů skončili na skóre druzí a po dvanácti letech opět, v té době ještě se stále s ceněným titulem mistrů Evropy. Mužstvu se dostalo po příletu do Prahy nevídaného přijetí, o jakém se před turnaje hráčům ani nesnilo.

Příští rok pořádaly mistrovství světa Spojené státy, ale jejich úřady nevydaly týmu NDR víza, Sověti na protest účast odmítli a my jsme je v duchu té doby následovali. Byla to škoda, kádr mužstva doplnili například obránce Tikal a útočníci Golonka s Jiříkem, kteří ve Švýcarsku z různých důvodů chyběli a také výsledky mezistátních zápasů – výhra nad Švédy, remíza a dvě vítězství nad SSSR, při jen dvou porážka od Švédů a Rusů, vždy o gól – dávaly naději na úspěch. Václav Pantůček mohl slavit ještě víc než ve Švýcarsku, ale v Colorado Springs jsme nebyli a tím se také uzavřela Pantůčkova reprezentační kapitola. Na další šampionát, ve Švédsku 1963, už se do týmu vedeného trenérem Jiřím Antonem, nedostal. Ligu hrál dál, ale v létě 1964 onemocněl žloutenkou, musel držet dietu a nesměl fyzicky zatěžovat organizmus, přípravu spoluhráčů sledoval jen z povzdálí. Jenže, před zahájením mistrovských bojů měla Kometa velkou marodku mezi útočníky a zoufalý trenér Vladimír Bouzek naléhal na lékaře týmu, aby nechal Pantůčka hrát. Profesor Václav Houbal se zřejmě nechal umluvit a Vašek bez tréninku hrál. Neuvěřitelně se na ledě trápil, vůbec se nepotil, na střídačce jen pil, o třetinách v kabině málem kolaboval, ale věren pověsti bojovníka – tím se vracíme na začátek - se nevzdával. Snažil se, dřel, zdravotně si ubližoval a spěl k nucenému konci kariéry. Po sezoně musel ze zdravotních důvodů definitivně skončit.

Trénovat začal v mateřském Králově Poli, vystřídal řadu klubů, pracoval také v zahraničí, ale stejně úspěšný jako hráč v roli trenéra nebyl. Milan Hájek, dlouholetý útočník brněnského Ingstavu, který dostal od trenéra Pantůčka první šanci mezi muži, možná – nevědomě – naznačuje, proč se neposadil mezi ligové trenéry. „Pan Pantůček věděl o co jde, hokeji rozuměl, byl vždy na trénink připravený, ale byl velký demokrat. Nerozčiloval se, nenadával, nekřičel, všechno řešil v klidu, debatoval s hráči a měl přirozený respekt. Nám mladým dal šanci a moc nám pomohl." Tím je možná řečeno vše a syn Václava Pantůčka, také Václav, to jen potvrzuje: „Táta byl kliďas, nekřičel a nerozčiloval se ani doma a vzpomínám si, že když mě v sedmnácti letech nachytal pod vlivem alkoholu, dostal jsme pár facek a tím to bylo vyřízené. Žádné scény, pohoda."

Absolventa právnické fakulty, v rodině Václava třetího, těší, že lidé na jméno Pantůček stále reagují, že si ho pamatují. Mají proč, byl vynikající hráč!

text: Jaromír Meixner, foto: archiv

PAVEL SCHENK

narozen 27. června 1941 v Borotíně

– 1962 - 1972 reprezentant Československa, téměř 400 mezistátních zápasů
– druhé místo na OH 1964 v Tokio
– třetí místo na OH 1968 v Mexico City
– šesté místo na OH 1972 v Mnichově
– druhé místo na MS 1962 v Moskvě
– mistr světa 1966 v Praze, vyhlášen nejlepším smečařem
– čtvrté místo na MS 1970 v Sofii
– páté místo na ME 1963 v Bukurešti
– druhé místo na ME 1967 v Istanbulu
– druhé místo na ME 1971 v Turíně
– se Zbrojovkou Brno v roce 1969 vítězem PMEZ
– mistr Československa v letech 1961, 1965, 1967, 1969, 1970, 1971
– třetí místo ve Světovém poháru 1965 v Polsku
– druhé místo v Poháru kontinentů 1969 v Uruguai
– páté místo ve Světovém poháru 1969 v NDR

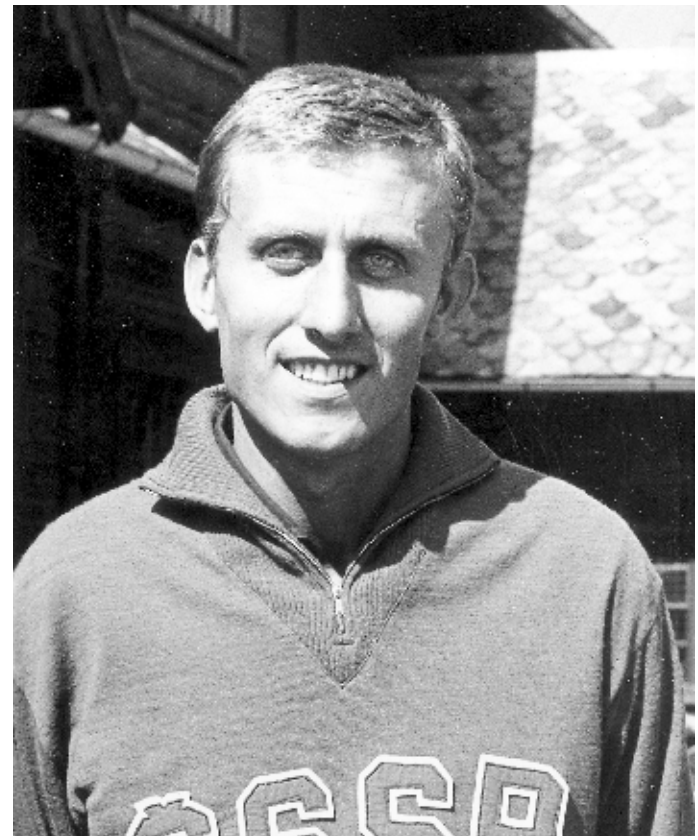

NEZAPOMENUTELNÁ OSOBNOST VOLEJBALU

Galerie hráčů a trenérů síně slávy československého volejbalu řadí Pavla Schenka na čtvrté místo. Nezapomenutelná osobnost československého volejbalu se vyhřívala na hráčském výsluní v dresu brněnské Zbrojovky. Jako trenér se Pavel Schenk prosadil především na Slovensku.

Rodina Schenků žila zásluhou otce naplno sportem. Oba kluci, Pavel i o pět let mladší Petr, který tak trochu ve stínu svého bratra odehrál rovněž řadu nádherných zápasů v dresu brněnské Zbrojovky, měli pochopitelně ke sportu velmi blízko. O nějaké specializaci, narýsované volejbalové sportovní kariéře, nemohlo být dopředu řeči. „Jako správní kluci jsme trávili spoustu času na ulici a bavili se sportem. Bylo nám úplně jedno, zda hrajeme fotbálek, basket, tenis, pinec nebo vybíjenou. Sportem jsme jednoduše žili," listuje v paměti Pavel Schenk. Neopomene také zdůraznit, že chodil do Sokola. Tomu i tehdy vévodila především nářaďová cvičení a gymnastika. Oba kluci měli tedy široký všestranný základ. Na něm stavěli celou kariéru. Stavěl na něm i Pavel Schenk později ve své trenérské kariéře.

O tom, že sportovní dráha bratrů Schenků bude zasazena pod vysokou sítí, se rozhodovalo dlouho a nemalou roli tam hrála náhoda. „Jako kluk jsem často koukal na hřišti na Rosničce na zápasy starých pánů. Když bylo chlapů málo, tak jsem mohl na plac. To byla nádherná škola. Hovořit o dorosteneckém volejbalu vlastně ani nemohu. Pár zápasů jsem jako dorostenec Zbrojovky odehrál, ale pak už jsem putoval do prvního mančaftu ke Karlu Lázničkovi."

V roce 1960 padlo jasné rozhodnutí o usazení mladičkého rekruta pod vysokou sítí. Po sezóně odehrané v dresu Zbrojovky narukoval Pavel Schenk na vojnu do Dukly Kolín. „Až na vojně jsem začal koketovat s myšlenkou, že bych se mohl naplno věnovat sportu. Kdo by si myslel, že to byly myšlenky spojené s profesionalismem a životem vyplněným nádhernou sportovní kariérou, tak je na hlubokém omylu. Představa, že by naše životní dráha měla úzké spojení se sportem, ale nemohla mít reálné opodstatnění. Byla jiná doba. Profesionalismus ve sportu? To pro nás byla španělská vesnice. Navíc v té době byla řada sportovců ve světě pro možný profesionalismus diskvalifikována. Miloval jsem sport a ani jsem neuvažoval o reálném a dlouhodobém spojení své budoucnosti se sportem. Řeknu to jinak. Na vojně jsem prostě začal cítit, že bych na hřišti mohl v životě něco dokázat."

Volejbalový život zavál Pavla Schenka také do Japonska. V Zemi vycházejícího slunce zachytil objektiv fotoreportéra hned tři velikány českého volejbalu. Zleva Pavel Schenk, Drahomír Koudelka a Vladimír Petlák.

Pavel Schenk se dostal raketově do nejvyšší československé volejbalové soutěže. Možná ještě rychleji se usadil v reprezentaci a hned na jeho prvním šampionátu v roce 1962 v Moskvě slyšel cinkot medaile. Trenér Josef Brož dal dohromady tým, který se může i dnes pyšnit stříbrnými medailemi. A Pavel Schenk patřil mezi opory. „V reprezentaci jsem si rychle vytvořil trvalou a především pevnou pozici. Nikdy jsem se o místo nemusel strachovat. To je pro hráče a jeho výkon vždy důležité."

Výčet úspěchů Pavla Schenka v reprezentačním dresu je obdivuhodný. Ze třech olympiád přivezl dvě medaile. K tokijskému stříbru přidal mexický bronz. Za ten byla československá reprezentace hodně kritizována. Ani šesté místo z mnichovské olympiády v roce 1972 chválu nepřineslo. Naopak, zase hodně kritická slova. „V pohledu na výsledky z předcházejících let to nebylo nijak slavné vstoupení. Čas ale ukázal, že jsme krok se světem rozhodně udrželi. Dnes, když slavíme palcovými titulky postup reprezentace ze skupiny na některý z evropských nebo světových turnajů, se nad kritikou z let minulých jen usmívám," hledá zadostiučinění.

Olympijskou bilanci kopíruje medailová žeň ze světových šampionátů. V roce 1966 se v Praze sestava Zdeněk Groessl, Petr Kop, Drahomír Koudelka, Antonín Mozr, Josef Musil, Boris Perušič, Vladimír Petlák, Pavel Schenk, Josef Smolka, Václav Šmídl, Bohumil Golián a Josef Labuda pod taktovkou Václava Matiáška vybojovala zlaté

Zbrojovka Brno ovládla pod vedením Karla Lázničky nejen československou volejbalovou scénu, ale zářila i v Evropě. Vítězství v Poháru mistrů v roce 1969 je toho důkazem. Pavel Schenk v dolní řadě druhý zleva.

medaile. Čtyři roky před tím se na hrudi Pavla Schenka v Moskvě blyštila stříbrná medaile. Třetí světový šampionát už Schenkovi medaili nepřinesl. V roce 1970 skončil český reprezentační výběr na nepopulárním čtvrtém místě. „Reprezentace stavěla v šedesátých letech na týmovém duchu. Navíc český volejbal využíval chytrosti české povahy. Soupeře jsme dokázali přehrávat hlavou, vysokým stupněm technické vybavenosti, bojovnosti a improvizace. Sami hráči cítili, co je třeba k úspěchu. A výjimkou nebylo, že jsme žádali trenéra o zkvalitnění tréninku s tím, že chceme být ještě lepší."

O kvalitách týmu svědčí i ne moc známý příběh z jedné olympiády. Tehdejšího trenéra nezastihl zápas v nejlepší kondici a na zápas se dostavil pozdě. Utkání spělo po dvou jasně prohraných setech k nečekané porážce. Pak se ale hráči dokázali vzepřít nepřízni osudu a zdánlivě prohraný zápas dokázali otočit. Zvítězili a dokázali nejen sobě, ale i celému světu, že český volejbalista je hráčem, který umí najít cestu i ze zapeklité situace a hodně zpackané pozice. „Rada starších, jak jsme říkali jádru týmu, které bylo složeno zpravidla ze zkušených hráčů, vzala všechno na sebe.

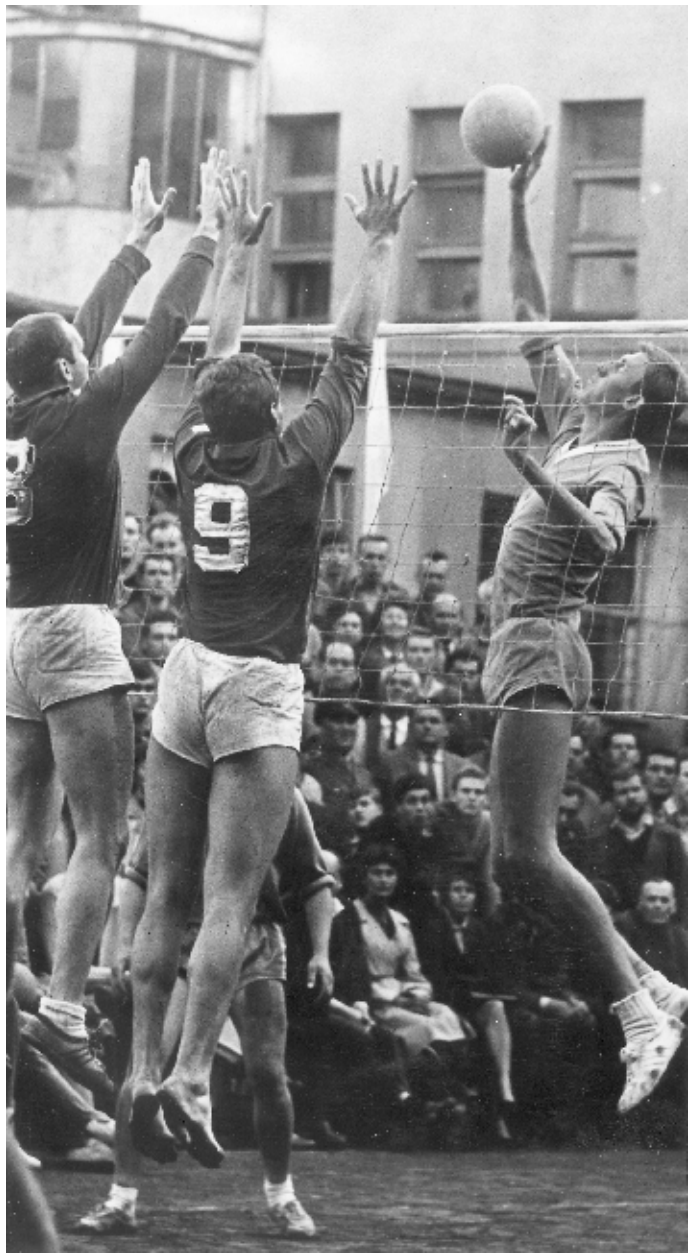

Pavel Schenk (vpravo) dokázal na síti hodně. Uměl vypálit nechytatelnou ránu, ale dokázal i při hře přemýšlet. Na snímku ze zápasu volejbalové extraligy na brněnském Stadionu ještě na antukovém hřišti technicky obehrává pražský blok.

Postavila základní šestku, určila taktiku. Řídila zápas. Neformálně, nenuceně, nakonec úspěšně. V tom byla naše obrovská síla," tvrdí i s odstupem času Pavel Schenk.

Za třináct let účinkování v české nejvyšší volejbalové soutěži získal Pavel Schenk šest mistrovských titulů. První v kolínské Dukle a pět dalších ve Zbrojovce Brno. K tomu je nutné přičíst i klubové úspěchy Zbrojovky Brno na mezinárodní scéně. Z nich nejvíce ční vítězství Poháru evropských mistrů v roce 1969. Brněnská Zbrojovka byla v druhé polovině šedesátých let prostě pojmem. „Měli jsme skvělou partu, kterou svérázným přístupem tmelil náš trenér Karel Láznička. Když dnes zavzpomínám nebo jen s nadsázkou naznačuji, jakým způsobem jsme trénovali, tak posluchač jen kroutí hlavou. Pracovat s dnešním vrcholovým sportovcem takovým způsobem by bylo nemyslitelné. Karel je tvrďák a stejně jako byl tvrdý k nám v mančaftu, byl i tvrdý sám k sobě. A my jsme to brali. Přijít pozdě na trénink? To nepřipadalo v úvahu. Ani pro ostříleného kozáka. Všichni jsme chodili do práce. Dělal jsem na Nových Sadech jako opravář chladírenských zařízení. Když jsem se někdy zdržel na nějaké havárce, šel jsem na trénink s nemalými obavami. I jako starý mazák jsme musel vyslechnout tvrdá slova. Ulevit starému kozákovi v tréninku? To se také nenosilo. Každý pondělní trénink byl vyplněn výběhem ven do ulic. Trénovali jsme večer a za tmy se dalo běhat pouze v ulicích. Po dlažbě, asfaltu. Zkusil jsem Karlovi říci, že moje poničené klouby se s takovou zátěží jen velmi těžce vyrovnávají. Přitom jsem neměl problém s fyzičkou. I jako jeden z nejstarších hráčů mužstva jsem dobíhal mezi prvními. Odbyl mě. Prý si vymýšlím a měl bych umět zatnout zuby. Já jsem přitom po takovém tréninku nemohl ani doběhnout tramvaj. Prostě to nešlo. Až jsem si pak urval koleno, to už jsem hrál v Bratislavě, tak mně snad uvěřil," vzpomíná na osobitý přístup brněnského vyhlášeného a úspěšného kouče. V hlase ale neslyšíte ani náznak nějaké zloby či výčitek. Láznička byl osobnost, kterou všichni brali. „Doslova se dřelo. Až dnes opravdu cítíme, jak se to na nás podepsalo. Při pohledu na tehdejší obuv, podlahy v halách, prakticky nulovou rehabilitaci, se není čemu divit. My jsme takové postupy brali a co je hlavní, měli jsme úspěch. Důležitou roli hrála také parta a tu jsme měli vždycky skvělou. To je podle mého názoru vždy základ úspěchu. Dokážeme se sejít i dnes. Po letech si stále máme co říci. Najít podobou partu je v čase profesionalismu takřka nemožné."

Myšlenka, že by Pavel Schenk někdy nastálo opustil volejbalové Brno v jeho mysli prakticky neměla místo. Na sklonku kariéry měl možnost hrát v Belgii. Byl dohodnut s vedením klubu. Čekalo se

na výsledky jednání a souhlas příslušných orgánů. Složitý mechanismus, v němž hrály roli všemožné faktory té doby, nakonec zaskřípal. „Bylo všechno domluveno. Splňoval jsem potřebné podmínky, jenže soudruh Himl a vedení ÚV ČSTV nejednou řekli ne! Přišli za mnou funkcionáři z Bratislavy a já jsem nakonec kývl. Na jednu sezónu. Po vážném zranění kolena a nabídce na místo trenéra střediska vrcholového sportu přišlo moc těžké rozhodování. Manželka nakonec na stěhování kývla. Přitom jsem byl přesvědčen, že se z Brna natrvalo nikdy nehnu. Ani osobně ani volejbalově." Když se dnes zeptáte Pavla Schenka jak se na Slovensku cítí, bez jakéhokoliv zaváhání potvrzuje, že zůstal Brňákem. „V Bratislavě jsme s rodinou zakotvili, prožili mnoho krásných let. Na Brno ale zapomenout nelze, je rodným městem a místem, kde jsem zažil neskutečné sportovní úspěchy. Ani dlouhé roky na naší srdeční příslušnosti k městu, jeho atmosféře, přátelům, hantecu, nic nezměnily ani změnit nemohly."

V Bratislavě odstartoval druhou část sportovní kariéry. Možná stejně blyštivou jako tu hráčskou. S Červenou hvězdou Bratislava získal tři mistrovské tituly. Pod jeho vedením si klub připsal i několik opravdu ceněných úspěchů. Vyhrál Pohár evropských mistrů a ve stejné soutěži se radoval i z druhého místa. Stejné úspěchy slavili Bratislavané pod vedením Pavla Schenka i v Poháru vítězů pohárů. V roce 1980 vedl československou reprezentaci na olympiádě v Moskvě. „Moc rád na léta strávená v bratislavském klubu vzpomínám," oddá se pohledu do minulosti Pavel Schenk. Po bratislavském angažmá přišly štace v ŠK Slovakoturist, v Púchově, Nitře a znovu v Bratislavě. V Interu jako šéftrenér mládeže.

Brno se do volejbalové kariéry Pavla Schenka ještě jednou reálně přiblížilo. To jeho bratr Petr Schenk v devadesátých létech s velkou vervou rozjel volejbalový klub. Cíl byl jasný a jednoznačný – navázat na bohatýrské tradice Zbrojovky Brno a přivést na Stadion volejbal špičkové evropské úrovně. Hala v Kounicově ulici dostala novou tvář, mužstvo se stavělo na nohy, přišly i dílčí úspěchy. Samozřejmě nechyběla nabídka bratrovi. Jeho trenérské zkušenosti a srdce rodilého Brňáka přesně zapadaly do vcelku dobře rozjetého a namazaného soukolí. Bratrovi pomoci nemohl. Byl pod trenérskou smlouvou v jiném klubu a vyvázat se z ní nešlo.

Penze znamenala pro Pavla Schenka odchod z vrcholového volejbalu. Důchodového lenošení si Pavel Schenk neužívá.Vrátil se zpět. Ne sice k vrcholovému sportu, ale k výchově talentů. „Chodím po sídlišti a vylepuji náborové plakáty. Našel jsem útočiště v místní školním sportovní středisku. A i na stará kolena sbírám mistrovské tituly. Se žačkami jsme mistrem Slovenska a mohu se pochlubit i druhým místem. Holky vystřídali kluci. Válčíme vcelku slušně už ve slovenské juniorské nejvyšší soutěži. Volejbal mě znovu baví. Přicházím z tréninku domů zbitý jako pes. Ale spokojený, duševně svěží. Připravený a odhodlaný dát svěřencům všechno, co jen budu moci. Trochu mě mrzí, že vymizel volejbal z druhého programu České televize. Ztrácím tak nemálo informací. Každopádně je mi líto, že současnost českého volejbalu je méně radostná než minulost."

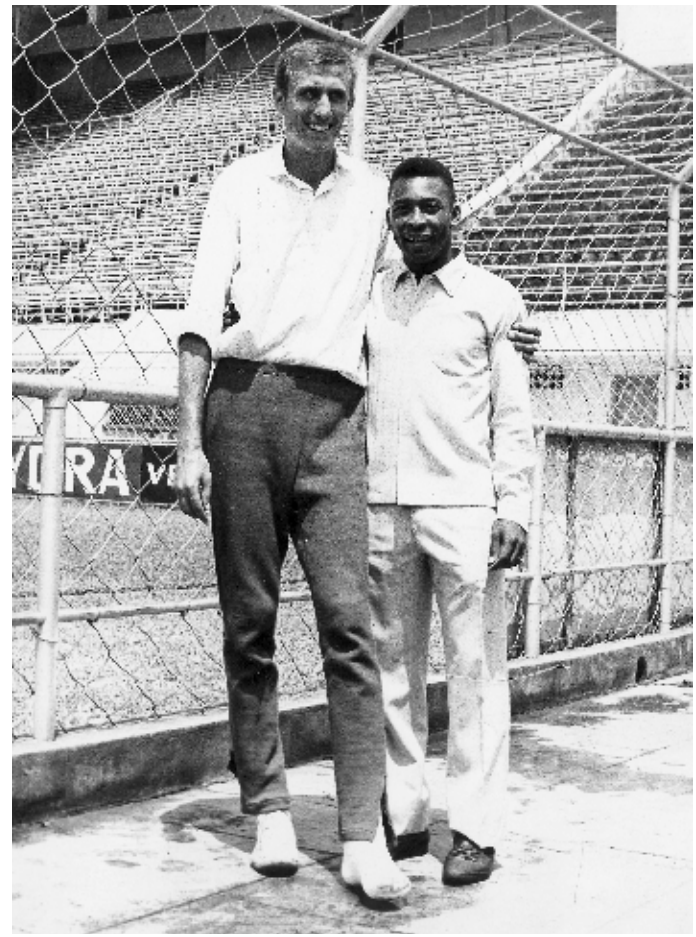

K nezapomenutelným vzpomínkám Pavla Schenka patří setkání fotbalovou hvězdou největší velikosti - Pelém. Fotbalový mág byl československým volejbalistům celý den průvodcem. Kde jinde, než v Santosu.

text: Bohumil Malášek, foto: archiv